

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
Юридичний факультет
Кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О.І. Процевського**

«Актуальні проблеми приватного та публічного права»

**Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 92-річчю з дня народження член-кореспондента НАПрН
України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча
науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І.**

**2 квітня 2021 року
м. Харків**

УДК 349.2:342.727
ББК 67.305
А 43

Актуальні проблеми приватного та публічного права : матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції присвяченої 92-річчю з дня народження член-кореспондента НАПрН України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І. (2 квітня 2021 року). – Харків, 2021. – 333 с.

У матеріалах збірника представлені результати наукових досліджень вчених, присвячених актуальним проблемам приватного та публічного права.

Видання адресоване вченим, аспірантам, докторантам, викладачам закладів юридичної освіти, працівникам суду, адвокатури, органам юстиції, співробітникам Державної служби зайнятості України, практикуючим юристам, громадським діячам, профспілковим активістам, іншим особам, що цікавляться проблемами приватного та публічного права.

Матеріали конференції оприлюднені у електронному вигляді на сервері відкритого електронного архіву (репозитарію) Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди EKhNPUiR (електронний архів): <http://dspace.hnpu.edu.ua/> та на сайті юридичного факультету: <http://www.hnpu-laws.in.ua/> у розділі «Наука».

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники та їх наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

**СЕКЦІЯ «АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО.
МИТНЕ ТА ПОДАТКОВЕ ПРАВО. ФІНАНСОВЕ ПРАВО. ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО»**

<i>ЗАДИХАЙЛО О.А.</i> ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТАТТІ 6 ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД ПРИ РОЗГЛЯДІ СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	290
<i>НЕЧИТАЙЛЕНКО А.О., НЕЧИТАЙЛЕНКО В.А.</i> ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ТА ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОВІДНОСИН ОРГАНІВ ЕКОЛОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ З МИТНИМИ ОРГАНАМИ.....	293
<i>АЛДОХІНА Л.М.</i> ДО ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ	296
<i>ГОЛОВАНЬ Т.Г.</i> ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ПІДСТАВ ПРОВЕДЕННЯ ФАКТИЧНИХ ПЕРЕВІРОК КОНТРОЛЮЮЧИМИ ОРГАНАМИ.....	300
<i>ЛИСЯК О.І.</i> ДЕЯКІ ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ КОРИСТУВАННЯ НАДРАМИ В УКРАЇНІ	304

**СЕКЦІЯ «ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА. ФІЛОСОФІЯ ПРАВА.
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО. МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО»**

<i>КОШАРНОВСЬКА С.Л.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ	306
<i>БОНДАРЕВИЧ М.П.</i> РЕФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ УПОВНОВАЖЕНОГО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПРАВ ЛЮДИНИ.....	310
<i>КОЗИРЯ А.В.</i> ПРАВО ГРОМАДЯН НА ЗВЕРНЕННЯ ТА ПОРЯДОК ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ	313
<i>МАСЛОВЕЦЬ Б.О.</i> КОНСТИТУЦІЙНА ПРИРОДА ДОПОМІЖНИХ ОРГАНІВ І СЛУЖБ ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ ТА АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ.....	316

**СЕКЦІЯ «КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО. КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО.
КРИМІНАЛІСТИКА. КРИМІНОЛОГІЯ. КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО»**

<i>ШИНКАРЬОВ Ю.В.</i> ЩОДО ДУАЛІЗМУ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ У СУЧАСНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ.....	319
<i>ПАВЛЕНКО Т.А.</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА ЯК НАПРЯМОК ПОЛІТИКИ У СФЕРІ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ.. ..	320
<i>КОРАБЕЛЬ М.Г.</i> ВИПРАВНІ РОБОТИ. ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ПРИЗНАЧЕННЯ ФІЗИЧНИМ ОСОБАМ-ПІДПРИЄМЦЯМ ТА БЕЗРОБІТНИМ ОСОБАМ... ..	321
<i>АКОПЯН А.А.</i> ПРОБЛЕМА ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ «ЖІНОЧОГО ОБРІЗАННЯ»... ..	323
<i>ДОЦЕНКО Є.А.</i> ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ.	326
<i>КАСІЛОВА В.О.</i> ЩОДО КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОРИСЛИВИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ... ..	328
<i>РОГОЗЯН В.А.</i> ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТА... ..	330

**Секція «Теорія та історія держави і права. Філософія права.
Конституційне право. Муніципальне право»**

УДК 340.121

ORCID 0000-0002-2351-4288

Кошарновська Світлана Леонідівна,
Провідний юрисконсульт юридичного відділу
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди,
e-mail: kosharik0112@gmail.com

**ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ
СОЦІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ**

У різних країнах поняття соціальної функції визначають по-різному, хоча значна частина цих трактувань є досить схожою та має спільні положення. У багатьох визначеннях соціальна функція держави пов'язується з низкою заходів уряду та інших організацій, спрямованих на підвищення добробуту і задоволення потреб як найменш захищених груп і індивідів, так і населення в цілому. Необхідність реалізації соціальної функції держави щодо суспільства зумовлюється існуванням соціальної нерівності та обмеженим обсягом ресурсів, тому одним з найважливіших напрямків реалізації соціальної функції держави є функція перерозподілу матеріально-фінансових та соціокультурних ресурсів.

Всеосяжності і різноспрямованості соціальна функція держави набуває лише в умовах соціальної держави, під якою ми розуміємо правову демократичну державу, що проголошує вищою цінністю соціальну справедливість та в якій найповніше задовольняються загально-соціальні потреби. Це форма організації суспільства, що здатна забезпечити соціальний прогрес. Серед її головних пріоритетів – соціальний захист громадян, нейтралізація соціально-економічних конфліктів, дотримання соціальних стандартів і принципів гідного життя для всіх громадян за допомогою розподілу та перерозподілу внутрішнього валового продукту.

Передумовами становлення соціальної держави виступають: відкритий характер державної влади; гарантована рівність громадян перед законом і право на участь у державному й громадському житті; ринкова економіка; громадянський мир і солідарність. У свою чергу, її характерними ознаками є: демократична організація державної влади; високий економічний потенціал, що дозволяє здійснювати заходи з перерозподілу доходів без ігнорування інтересів власників прибутків; соціально-орієнтована структура економіки, що виявляється в розробці дієвих соціальних програм і пріоритетності їхньої

реалізації; існування розвиненого громадянського суспільства; дотримання моральних норм громадянами і, насамперед, посадовими особами.

Серед основних принципів соціальної держави пріоритетним доцільно визнати принцип загального добробуту. Він спрямований на повне гарантоване забезпечення потреб громадян у необхідних матеріальних і духовних благах. Критерієм дотримання принципу загального добробуту є високий рівень життя населення, що визначається обсягом і структурою споживання, сукупністю поточних доходів і накопичень, забезпеченістю житловими умовами тощо. Принцип соціальної справедливості визначає міру забезпечення окремих громадян матеріальними та духовними благами відповідно до їх участі в суспільно-корисній діяльності та сплаті податків. Принцип солідарності означає взаємодопомогу та взаємопідтримку між різними верствами та віковими групами населення і виходить із засадничих моральних цінностей людського існування. В основу програми діяльності соціальної держави покладено соціальну відповідальність частини працюючого населення за його непрацездатну частину.

Важливим принципом виконання соціальної функції в соціальній державі є принцип субсидіарності, який має дві складові: по-перше, це перерозподіл ресурсів від більш успішних до менш успішних за ринкових умов; по-друге, цей принцип передбачає законодавче врегулювання взаємодії в соціальному секторі державних і недержавних структур з наданням громадським і приватним ініціативам переваги у фінансуванні соціальних програм. Принцип соціальної безпеки у виконанні соціальної функції обумовлює та гарантує безпеку людини, суспільства та держави від внутрішніх і зовнішніх загроз шляхом скоординованої системи національної безпеки та соціальної політики, розвитку системи соціального (державного та недержавного) страхування, інтеграції України в міжнародну систему соціального розвитку.

Такому типу держави притаманні спеціальні функції, оскільки тільки соціальна держава є «державою для людини» і реально забезпечує матеріальними ресурсами право громадянина на життя. Відповідно, соціальна держава в рамках реалізації соціальної функції реалізує такі похідні субфункції: захисну; стимулюючу; інвестиційну; інтегративну. Захисна субфункція полягає у створенні механізму гарантування соціально-економічної безпеки людини через усунення і попередження ризиків та їх наслідків, у забезпеченні системи захисту від наявних та можливих порушень прав і свобод особистості, а також – у реалізації державних соціальних гарантій, стандартів і нормативів. Стимулююча субфункція полягає у створенні системи заохочень для представників різних соціальних груп до соціально-економічної активності, ініціативи та ефективного використання підприємницького потенціалу. Важливим стимулом в виконанні цієї субфункції виступає дотримання високих стандартів життя і умов для людського розвитку. Інтегративна субфункція полягає в забезпеченні суспільної злагоди, запобіганні екстремально-високої маргіналізації та поляризації суспільства,

його фрагментації на соціально-ізолювані верстви та об'єднані групи. Інвестиційна субфункція полягає в розвитку соціальної інфраструктури, забезпеченні доступності охорони здоров'я, освіти, духовно-культурних здобутків. Саме ці напрямки соціальної політики є ключовими напрямками активності держави в комплексній реалізації нею соціальної функції. Субфункція соціального контролю полягає в наявності механізму, за допомогою якого суспільство і його елементи забезпечують дотримання певних правил (звичаїв, правових і моральних норм, законів, управлінських рішень), порушення яких завдає шкоди функціонуванню всієї соціальної системи.

Соціальний контроль виступає органічним елементом системи управління соціальним процесом, механізмом зворотного зв'язку між громадянами та державою. На сучасному етапі становлення соціальної держави України стратегічними пріоритетами в реалізації соціальної функції за сферами діяльності виступають: політика доходів населення; зайнятості населення; соціальної безпеки та соціального захисту населення; охорони здоров'я населення; демографічного розвитку; соціокультурного середовища; систем життєзабезпечення населення, захисту від природних і техногенних аварій і катастроф; соціального партнерства; зовнішньої політики.

Отже, соціальна функція держави може бути визначена як діяльність з реалізації соціальної політики в управлінні соціальною сферою суспільства, забезпеченні матеріальних і соціокультурних потреб його членів, регулюванні процесів соціальної диференціації суспільства, у тому числі – доходів економічно активного населення і непрацевдатних громадян, що дозволяє кожному членові суспільства реалізовувати його найважливіші соціально-економічні права, насамперед - право на рівень і якість життя, необхідні для нормального відтворення і розвитку особистості.

Окремими блоками соціальної функції та соціальної політики виступають соціальне вирівнювання та соціальний захист.

Особливістю соціальної політики є необхідність доведення її кінцевих результатів до кожного громадянина. У зв'язку з цим місцевий рівень виявляється основною ланкою здійснення заходів соціальної політики. У соціальній державі безпосереднім суб'єктом вирішення вказаних завдань є місцеве самоврядування. Реалізація соціальної функції нерозривно пов'язана із економічною політикою держави. Економічна політика є одним з базових механізмів функціонування соціальної держави.

Принцип загального добробуту як основоположний для соціальної держави обумовлює в якості необхідної умови її існування високий рівень економічного розвитку, що дозволяє забезпечувати прожитковий мінімум для кожного громадянина. Тому, ключовим моментом реалізації соціальної функції в соціальній державі є створення відповідної економічної бази. Згідно зі світовим досвідом, найефективнішою економічною моделлю, що дозволяє найбільш повно реалізувати соціальну функцію держави, є соціально-

орієнтована ринкова економіка. При цьому ринкові механізми забезпечують економічну ефективність, а державна участь – соціальне спрямування використання результатів ринкової економіки за допомогою податково-фіскальних механізмів, заходів грошово-кредитної та бюджетної політики.

Економічна політика соціальної держави передбачає: поглиблення ринкової трансформації економіки; створення необхідних для цього нормативно-законодавчої бази та інфраструктури; сприяння розвитку та співіснуванню державного та приватного секторів економіки, які мають рівні права (без особливих пільг і виключних привілеїв); стимулювання розвитку соціально-благодійної діяльності. В економічній політиці соціальної держави потрібно поєднання заходів як державного регулювання так і конкуренції та розвитку особистої ініціативи громадян щодо забезпечення власного добробуту.

Підсумовуючи викладене, можна зазначити, що соціальну функцію сучасної соціальної держави пропонується розглядати як системну єдність двох взаємозалежних і взаємодоповнюючих напрямів дії, а саме: соціального розвитку і соціального захисту. Теоретичне підґрунтя концепції захисної функції соціальної політики доцільно будувати на засадах досягнення соціально-прийнятного життєвого рівня та врегулювання його гарантій відповідно до соціальних стандартів і нормативів.

У свою чергу, реалізація визначених положень сприятиме становленню України як високорозвиненої європейської соціальної держави, яка забезпечує розвиток людського потенціалу, бере на себе відповідальність за соціальну справедливість, соціальну безпеку, соціальну рівність, добробут громадян та соціальну злагоду в суспільстві. Створення правової соціальної держави повинно стати загальнонаціональною ідеєю та програмою дій усіх громадян України.

Список літератури:

1. Україна за роки незалежності, - К. : Нора-Друк, 2001. - 560 с.:
2. Каск Л.И. О некоторых вопросах понятия функций государства / Л.И.Каск, Л.В.Николаева // Вестник ЛГУ. Сер. Экономика, философия, право.-Вып.2., 1974.-С. 103-112.
3. Крупнік А.С.Соціально-захисна спрямованість державної соціальної політики в умовах трансформації українського суспільства:дис.канд. політ. наук.—Одеса,2002.—169 с.
4. Хабибулин А.Г. Научные основы типологии государства: Вопросы теории и практики./А.Г. Хабибулин.- СПб.: Республика, 2016. №6. С.53-56.